MALİYE YAZILARI

MALİYE - İKTİSAT - HUKUK

DOÇ. DR. NEVZAT SAYGILIOĞLU	Gümrük Birliği Çerçevesinde Topluluk Mali Yardımları
ALİ TAŞPOLAT	Sermaye Piyasasında Bir Güvence: TAKASBANK
ERCAN BALABAN	Hisse Senedi Piyasasında Fiyat Aykırılıkları: Gelişen Bir Piyasadan Gün Etkisine Dair Yeni Bilimsel Bulgular
İSRAFİL AYDIN	Bankaların Organizasyon Yapısı
SHELİA C. DOW'dan Çeviri: HARUN BAL	Post-Keynesyen Okul
COLIN D. CAMPBELL'den Çeviri: AYÇA EKER	Chicago Okulu Öğretisi
MALİYE YAZILARI	Ekonomik ve Mali Düzenlemeler: 1 Aralık 1995-29 Şubat 1996 ve Ekonomik Göstergeler (Şubat-1996)
PROF. DR. SALİH TURHAN	BÜTÇE POLİTİKASININ ETKİLERİNİN ÖLÇÜLMESİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

50 OCAK - MART 1996

MALİYE YAZILARI: MALİYE • İKTİSAT • HUKUK.

Üç Aylık Dergi.

Sahibi: Mali ve Ekonomik Yayınlar Anonim Şirketi adına Hüseyin Hakkı Özkazanç. **Sorumlu Yazıişleri Müdürü:** M. Tanju Polatkan. **Yayın Kurulu:** Bülent Çaycık, İlhan Ersen, Prof. Dr. Bedi N. Feyzioğlu, Dr. Bahri Kandaş, Erciş Kurtuluş, Ziya Müezzinoğlu, Doç. Dr. İlhan Özer, Selahattin Özmen, E. İhsan Özol, Prof. Dr. Vural F. Savaş, Hayri Sevimay ve Prof. Salih Turhan. **Yayın Yönetmeni:** M. Yener Gürmen. Yazılarda yer alan düşünceler ve görüşler yazarlarına aittir, dergimizi bağlamaz. Yazılar kaynak gösterilerek aktarılabilir. **Baskı:** Başaran Matbaası 0 212 525 34 46. **Baskı Tarihi:** 26 Mart 1996. **İdare merkezi:** İsmail Paşa Sok. No: 47 Koşuyolu - Kadıköy - İSTANBUL. Tel: 326 25 38 Fax: 326 19 72. **Banka Hesap No:** Türkiye Garanti Bankası Göztepe Şubesi 6200155/7 Fiyatı: 200.000 TL. **Yıllık Abone Bedeli:** 800.000 TL. (Fiyatlara KDV dahildir). Abone olmak ve eski sayılarımızı elde etmek isteyenler, yukarıda gösterilen banka hesabımıza bedelini yatırıp idare merkezimize başvurmalıdırlar.

DOÇ. DR. NEVZAT SAYGILIOĞLU	7	Gümrük Birliği Çerçevesinde Topluluk Mali Yardımları
ALİ TAŞPOLAT	15	Sermaye Piyasasında bir Güvence: Takasbank
ERCAN BALABAN	21	Hisse Senedi Piyasasında Fiyat Aykırılıkları: Gelişen Bir Piyasadan Gün Etkisine Dair Yeni Betimsel Bulgular
İSRAFİL AYDIN	41	Bankaların Organizasyon Yapısı
SHELİA C. DOW'dan Çeviri: HARUN BAL	45	Post-Keynesyen Okul
COLIN D. CAMPBELL'den Çeviri: AYÇA EKER	71	Chicago Okulu Öğretisi
PROF. DR. SALİH TURHAN	77	Bütçe Politikasının Etkilerinin Ölçülmesine İlişkin Yaklaşımlar
MALİYE YAZILARI	85	Ekonomik ve Mali Düzenlemeler: 1 Aralık 1995-29 Şubat 1996 ve Ekonomik Göstergeler (Şubat-1996)

POST—KEYNESYEN OKUL

SHELIA C. DOW[1]
Çeviren: **HARUN BAL**[2]

Bugün Post-Keynesyen (PK) adı altında sınıflandırılan düşünceler uzun bir geçmişe sahiptir. Ancak, PK okul nosyon olarak nisbeten yakın bir geçmişe sahiptir. Bu sebepledir ki sınırları henüz tanımlanamamıştır. Gerçekte PK okul, diğer düşünce okullarının çoğuyla da yapıcı fikir alışverişinden faydalanmaktadır. Bazıları bu okulu olumsuz yönde eleştirmişler ve neoklasik okulun reddedilmesi olarak kabul etmişlerdir. Gerçekte ise PK okulun düşüncesi, tabir olarak metodoloji, ideoloji ve içeriğin pozitif bir ifadesini temsil etmektedir. Neoklasik iktisadın disiplin içindeki baskınlığı ele alındığında kaçınılmaz olarak çogu PK anlatım, PK analizler için olduğu gibi geçmişi açıklamak için anadalgadan/başı çekenlerden analiz farklılıkları içermektedir. Bugünkü eğilim, PK okulun olgunlaştıkça başı çekenlere daha az başvurarak, daha çok okul içinde ilerleyen gelişmeler üzerinde yoğunlaşmasıdır. Bu durum, hem mevcut başı çekenlerin görüşlerinin şaşırtıcı karmaşıklığına tam olarak aşina olmayanlara okulun çalışmalarını daha kolay anlaşılabilir ve kabul edilebilir hale getirmiş, hem de dolaylı olarak okulun kendi kimliğini kuvvetlendirmesini sağlamıştır.

İlerleyen kısımlarda PK iktisadın temel zihinsel yapılarının bir tartışmasına girişmeden önce PK görüşün metodolojik çıkışlarının ve ideolojisinin zikredildikleri sıra ile sınırlarını belirteceğiz. PK görüş düşünce okulunun tüm bu durumları içsel bağımsızdır. Ancak, metodoloji ve ideolojiye ayrımcı PK tutum, PK teorinin içeriğinin anlaşılmasında esaslı olarak önemlidir.

---

(1) Edward Elgar yayıncılık tarafından İngiltere'de 1991 yılında yayınlanan "a Modern Guide To Economic Thougt" (Editör: Douglas Mair ve Anne G. Muller) isimli kitabın, 176-206. sayfaları arasında yer alan "The Post-Keynesyen School" başlıklı makalenin çevirisidir.

(2) Arş. Gör. Çukurova Üniv. İkt. ve İd. Bil. Fak. İktisat Bölümü.

Özellikle ilkler olmak üzere PK iktisadın anlıtamlarının bir çoğunun, neoklasik iktisat ile arasındaki metodoloji ve ideoloji farklarını içermesi tesadüfi deildir. PK iktisadın metod ve ideolojisinin, kapitalizm hareketinin kanunları, iktisadi büyüme, gelir dağılımı, işsizlik ve beraberinde devletin ekonomideki rolü konuları etrafında odaklaştığı söylenebilir.

Bu çalışma boyunca, Begg-Fischer ve Dornbush'un giriş mahiyetindeki ders kitabı PK okulun görüşlerinin tartışılması için bir başvuru kaynağı görevini yapacaktır. Böyle bir kitabın nasıl olması gerektiği ve kitabın içeriğinin PK iktisada metodolojik açıdan uygun olup olmadığı sorusu, bu düşünce okuluna ana özelliklerini dikkat çekmek açısından faydalı olacaktır. Ancak ilk bölümde, okulun gelişiminde rol alan önemli karekterler ve rolleri tartışılacaktır.

PK OKULUN KURUCULARI VE ŞİMDİKİ TEMSİLCİLERİ

PK adının da ortaya koyduğu üzere, J.M. Keynes'in düşünceleri, PK okulun önemli bir etkileyicisidir. Ancak Keynes, bu okulu tek etkileyen kişi de değildir. Keynes'i de etkileyen, yönlendiren daha eski yazarlar PK'ler tarafından, kendilerini doğrudan etkileyen kişiler olarak tanıtılmışlardır. Dolayısıyla burada PK okulun kurucular ve temsilcileri kronolojik olarak, ele alınan etkilerden bahsedilerek anlatılacaktır.

PK'nizmin kökleri klasik iktisattadır. Başka düşünce okulları da ayrıca klasik döneme başvurmaktadır. PK'ler belirli klasik yazarları seçmekte ve onların çalışmalarının özel yorumlarını yapmaktadırlar.

Adam Smith, yaygın olarak çoğu düşünce okulunda anahtar isimlerden birisidir. Onun "Ulusların Zenginliği" isimli kitabı klasik iktisadın gelişmesinde temelleri sağlamıştır. Bu kitabında Smith'i temel konuları olan, ekonomik büyüme, gelir dağılımı, kapitalist ekonominin işleyişi hakkındaki görüşleri klasik iktisadın gelişmesinde temel teşkil etmiştir. Çok anlamlı olarak şimdilerde PK iktisatçılar için metodolojik olarak temel esaslar Smith'de yatmaktadır, ki bu durum yakın geçmişe kadar dikkatlerden uzak kalmıştır. Özellikle Smith'in "Ahlaki Duygular Teorisi ve Astronomi İlminin Tarihçesi" adlı eseri 1960'larda sadece Felsefe biliminde gelişmiş olan bilimsel faaliyete bakış oluşturur, oysaki bu bakış Keynes'in çalışmalarında 1920 ve 1930 lu yıllarda oluşmuştur. İlgili fikirler ileriki kısımda teşhir edilecektir.

PK iktisadın diğer temel klasik kişileri; Malthus, Ricardo ve Marx herbiri farklı PK grupları etkilemişlerdir. Malthus, klasik iktisadın tam istihdam konusuyla ilgilenmesi eğilimindeydi. Ona göre ekonomide çıktı ve istihdam Toplam Arz (TA)'dan daha çok Toplam Talep (TT) seviyesi tarafından belirlenmekteydi. Asıl önemli olanı ekonominin

tam istihdam kapasitesinin de altında işleyişine devam edeceğini belirtmesidir. Eğer talep tam istihdam seviyesinin altında ise; işsizlik geçici ve kendi kendini düzelten bir durum olmayacaktır. Efektif Talep (ET) ilkesi, Hobson gibi çeşitli yazarlarca ele alınmış ancak genel bir teori haline sadece Keynes ve Kalecki tarafından getirilmiştir.

Ricardo, iktisat teorisinin formel bir yapı kazanmasına öncülük etmiş ve daha soyut, tarihsel olmayan bir statik analiz önermiştir. Metodolojik açıdan Ricardo nihai olarak modern neoklasik iktisadın habercileri için yol göstrici olmuştur. Ancak onun ve onu izleyen Neo Rikardocuların çalışmaları PK okulun gelişmesine büyük katkılar yapmıştır. PK iktisadın neorikardiyen yanı başı çeken PK'nizme göre marjinal olarak düşünülmelidir.

Marx'ın ekonomik kriz teorisi de PK okulun gelişmesinde etkili olmuştur. Onun konjonktürel istikrarsızlık teorisi radikal ve PK okullar arasında bir köprü oluşturmaktadır. Marx'ın kapitalizmin yasaları ile ilgili çalışmaları, periyodik krizlerin ortaya çıkması durumlarına ışık tutmaktadır. Marx'ın PK'leri etkilemesi çok yaygın olarak Kalecki'nin çalışmalarından gelmektedir.

Kalecki, bağımsız olarak işsizliğin normalliği, kapitalizmin konjonktürel doğası ve piyasa mekanizmasının başarısızlıkları ve düzeltilmesi konusunda Keynes'le aynı sonuçlara ulaşmıştır. Kalecki, bunu Marx'a ait bir sınıf çatısı metodolojisi çerçevesinde gerçekleştirmiştir. Bunu yaparken de işçileri ve kapitalistleri ikiye ayırarak bir sınıf çatısı çerçevesi çizmiştir.

O halde PK'lerin öncelikle Keynes'in ve aynı zamanda Kalecki ve daha az olarak Sraffa'nın yorumcuları ve geliştiricileri olduklarını söyleyebiliriz. Dolayısıyla çoğu PK iktisatçının bu üç iktisatçının en az ikisinin yorumcuları oldukları ve bunlara borçlu oldukları belirtilebilir. PK kurucular bu iktisatçıların her üçünden de etkilenmişler ve aynı zamanda Cambridge'da onların çağdaşları olmuştur. Bu nedenledir ki okul bazen "Cambridge Okulu" olarak da anılır. Cambridge'da Joan Robinson çok açıktır ki okulun kurucusudur. Robinson çalışmalarıyla Keynes'in efektif talep teorisini, Kalecki'nin eksik rekabet ve Sraffa'nın neoklasik okul teori kritiğini birleştirmiştir. Robinson, okul içindeki yeri ve liderliği dolayısıyla son derece önem taşımaktadır.

PK iktisadın diğer kurucuları; Kahn, Tarshis, Weintraub, Shackle, ve Dobb'tur. Kahn, gelir çarpanı konusundaki çalışmalarından başka, aynı zamanda Keynes'in genel teorisinin gelişmesinde de önemli bir rol oynamıştır. Tarshis ve Weintraub Keynes'in ihmal edilen TA, TT konularına canlılık kazandırmış ve geliştirmişlerdir. (Keynesyen iktisat, popüler fakat yanlış olarak talep yanlısıymış gibi, sanki hiç arz yönü yokmuş gibi sunulmuştur). Tarshis, Kalecki'nin eksik rekabet

ile ilgili çalışmalarına daha fazla işlerlik kazandırırken, Weintraub, Keynes'in rekabet teorisini destekleyen Marshall'ın Rekabet teorisi üzerinde durmuştur. Shackle'da genel teorinin önemli yorumcularından olup, asıl katkısı, belirsizlik koşulları altında firmaların karar alması konusundaki analizleridir. Shackle, çalışmalarıyla PK ve Neo Avusturyan iktisat okulları arasında köprü oluşturmuştur.

Kaldor'un çalışmaları, J. Robinson'un ki gibi ekonomik büyümenin belirleyicilerinde, vurguyu uzun döneme kaydırmış ve uzun dönemin önemini belirtmiştir. Bazı iktisatçılar PK'lerin büyüme üzerindeki çalışmalarına birinci derecedeki etkiyi Harrod'a atfederler. Bununla birlikte metodolojik olarak uyumlu değildirler, özellikle de ekonomik denge kavramının kullanımı konusunda. Ancak Keynes, teorisinin uzun dönem uygulanmasını sadece taslak olarak yazmıştı. Dolayısıyla büyüme modellerinin gelişmesi PK iktisadın ayırtedici bir özelliği olmuştur.

PK iktisadın bugünkü temsilcilerinin, bahsedilen kurucuların görüşleri çerçevesinde gruplaştıkları görülmektedir. J. Robinson'dan birincil kurucu olarak bahsedilmektedir. Çünkü o, bugün PK iktisat olarak adlındırdığımız iktisatın içinde Neo Rikardiyen yaklaşımın birincil kaynaklarıdır. Cambridge'de John Eatwell, Manchester'da Ian Steedman, Milano'da Luigi Pasinetti, Roma'da Pierengelo Garagnani, Sergio Parinello ve Alessandro Roncaglia, Nehru üniversitesinde Krishna Şharadwa, Graz'da Heinz Kurz ayrıca önemli katkılarda bulunanlardır.

Marxsist gelenek, PK iktisada Hyman Minsky tarafından, onun finansal dönüşüm teorisiyle sokulmuştur. Para ise, Fransa'da A. Parquez liderliğindeki bir grup tarafından önemli ele alınmış olup, bu grup kendi teorilerinde Marxsist ve Keynesyen analizleri birleştirmiştir. Alfred Eicher ise Kalecki'nin firma teorisini geliştirmiş ve aynı zamanda ekonometrik test metodunu ABD için PK okul çerçevesinde teşvik etmiştir. Bu tür bir çalışmayı Philip Arestis İngiltere için yapmıştır. PK düşünce okulunun teorik yapısının geliştirilmesinde ayrıca birçok yazar katkı yapmışlardır. Tom Asimakopulos, Malcolm Savyer, Peter Reynolds, Peter Kreisler gibi. Bu arada firma analizi için bireysel davranışın incelenmesini Shackle telkin ederken, Brian Loasby, Peter Earl ve Neil Kay bunu geliştirmişlerdir.

Bugün Çeşitli ülkelerde çok sayıda yeni çalışma halen sürdürüldüğü için bugünkü temsilciler anlamında uygun bir liste sıralamak zordur. Büyüyen bir topuluk olarak PK okul bugün gelişmesine devam etmektedir. Periyodik olarak çıkan dergiler kurulmuş ve artma da gösterilmiştir. "Journal of Post Keynesian Economics" 1977'de S.Weintraub ve Paul Davidson'ca kurulurken bunu diğer dergiler takip etmiştir. "Cambridge Journal of Economics, Thames Papers in Political Economy, AustrulianEconomic Papers,

Monnaie et Production serisi, Review of Political Economy" bunlar arasındadır. Ayrıca bu topluluk gelişmesini konferanslarla da sürdürmektedir. Özellikle Amerikan Doğu Ekonomik Kurumu ve Ekonomik Tarih Kurumu bu çerçevede faaliyet göstermektedir. Ayrıca bu açık çalışmaların yanısıra topluluk örtük faaliyetlerini de sürdürmektedir. Trieste yaz okulu buna bir örnektir. Ayrıca benzer gruplar çeşitli ülkelerde faaliyet göstermeye devam etmektedirler.

METODOLOJİ

Herhangi bir PK iktisatçının çalışmalarına baktığımızda diğer düşünce okullarına mensup iktisatçıların çalışmalarında da bulabileceğimiz elemanları genel olarak buluruz (hiç bir kişi bir entellektüel ada değildir). Ancak metodolojik seviyede sınırları belirlemek kolaydır. Özellikle de bu durumu Neo Klasik ve Neo Klasik olmayan iktisatçılar arasında bulmak mümkündür. Neo klasik olmayan okullar bazı yaygın metodolojik görüşlere sahiptir. Bunları ayırmada metodoloji farklılıklarına ilave olarak ideoloji de göz önünde tutulmalıdır.

Metodoloji, bilimsel metod çalışmasıdır. Bazen dar anlamıyla "tekniksel çalışma" olarak da adlandırılır. Burada kullanılan anlamı, geniş olarak Kuhn'nın izah ettiği gibi paradigmaya karşılık gelmektedir. Paradigma, bilim adamları topluluğunca bir disipline uyarlanmış yaklaşım anlamına gelir ve temel ilkeler hakkında ortaklaşa kullanılan varsayımları içerir. Dolayısıyla paradigma sadece bir takım teknik prosedürleri içermez, aynı zamanda sorulan soruları belirleyen bir dünya görüşünü, objektif gerçeğin nasıl ve hangi yoldan anlaşılacağını ve genel olarak kabul edilen analiz metodunu da içerir. Burada şimdikil PK dünya görüşünün ideolojik içeriğini bir kenara bırakarak, ekonomik bilimsel faaliyetin nasıl yönlendirilmesi gerektiği üzerinde duracağız.

Halihazırda tekniksel çalışmayla sınırlanan Neo Klasik metodoloji görüşünden ayrılmış durumdayız. Neo klasik olmayan iktisatçılar metodolojik olarak bilinçli kabul edilme eğilimindedirler. Çünkü neo klasik olmayan iktisatçılar Ortodox iktisadın açıklıkla söylenmemiş (örtük) metodolojisini kendileriyle uyuşmaz bulmaktadırlar. O halde PK anlatımların metodolojik içeriği ileri olma eğilimindedir. Bu durum, Begg-Fischer ve Dornbush'un giriş mahiyetli ders kitabı gibi kitapların metodolojik konulara gösterdikleri çok az dikkatle çelişmektedir. Fakat her durumda PK metodolojik görüş, ideolojiden tekniğe devamlı olarak arttırılması/genişletilmesi istenen bir konudur.

PK okulun metodolojik görüşünün bir anahtar özelliği şudur ki; iktisat teorisi daima daha iyi teoriler oluşturmak için çok ya da az sürekli bir yolun geliştirilmesi olarak görülmemektedir. Çünkü bu durum hatalı dönüşlere yol açabilmekte ve iktisat teorisinin önemli elemanlarını, bilmeden bir tarafa atabilmektedir. Halbuki Neoklasik

teoride buna zıt olarak mevcut teorinin eski teoriden daha iyi olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle örneğin Begg-Fischer ve Dornbush'un giriş mahiyetli ders kitabının arasıra iktisattaki farklı geleneklere dikkat çekmesi sağlıklı olmamaktadır. Halbuki PK'ler için bir paradigmadan diğerine geçiş olduğunda hiçbirsey doğal olarak gelişmiş olamaz ve paradigmalar mukayese edilmezler. Çünkü paradigmaları yargılayacak evrensel bir kriter yoktur. Sadece özel paradigmalara ait içsel kriterler vardır. Bu nedenle PK'nizm, taraftarlarının PK kriterlerce savunduğu bir paradigma olarak kabul edilir. Fakat burada kabul edilmektedir ki diğer paradigmalara adapte etmede diğerleri de farklı kriterlere başvuracaktır. Daha ötesi bu yaklaşım hem PK iktisatçılar içinde farklılıklara, hem de PK'nizm ve diğer düşünce okulları arasındaki var olan farklılıklara müsaade etmektedir. Açıktır ki PK'ler arasındaki paradigmalar içinde farklı bağlılıkları cezbeden birbirinden farklı gelenekler vardır.

Tüm bunlardan izleneceği üzere iktisadi düşünce tarihinin PK analiz için önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Önemlidir zira, PK metodolojide paradigmanın değişmelerine teorinin katlanabileceği ve bunun bir ilerleme olarak görülmek zorunda olmadığı ve geçmişten halen ders alınabileceği geçerlidir. Ayrıca PK paradigmanın genişliğini ve derinliğini ifade etmek açısından bu durum önemlidir.

Keynes'in matematik ve felsefe çalışmaları, PK metodolojinin anlaşılmasına dayanak sağlamaktadır. Keynes'in kabul etmemesine rağmen Smith'in felsefi çalışmaları da ayrı bir dayanak olarak mevcuttur. Hem Keynes için hem de Smith için, teori oluşturmak ve teorinin değerlendirilmesi mantıksal olmaktan çok sosyopsikolojik süreçlerdir. Her ikisi de ikna kabiliyeti gücünün, bilgi sosyolojisinin ve algılamanın psikolojik elemanının bilincindeydiler. Ayrıca her ikisi de insan doğasının karmaşıklığı ve kendi çıkarını düşünen birey olduğu kadar sosyopsikolojik çevre tarafından da şekillendirildiğine ilişkin sofistike görüşe sahipti.

Sonuç olarak PK metodoloji çeşitli derecelerde farklı gelenekler içermekle birlikte aşağıda sıralanan özelliklerle karekterize edilebilir.

DÜALİZMİN YOKLUĞU

Düalizm tanımının teorideki kullanımı, birbirini karşılıklı olarak dışlayan, sabit anlamlı tam içiçe girmiş birbirini çevreleyen anlamını içermektedir. Bu, neoklasik iktisadın formel ifadesi içine uygulanan, klasik mantığın anahtar bir özelliğidir. Ama PK'ler bilinmeyen ve bu nedenle sorumlu olmayan fenomene tam içiçelik tanımını kapsaması için izin verirler. Özellikle Keynes'in olasılık analizleri göstermektedir ki sayısal olasılıklar, tam belirlilikle tahminlere çok nadiren işaret edebilmekteydi.

Tarihsel süreçlerin evrimsel doğasının anlamı, sürprizin her zaman görülen ve herhangi bir tanımda ya da tahmindé tüm olasılıklarını kategorik olarak kapsayamadığımız durum anlamındadır. İkincisi, ekonomik fenomen nadiren kategorilere düşmektedir. Örneğin, davranışları tanımlarken ya tam rasyonel ya da tam rasyonel olmayan şeklinde veya delilleri kategorize etmek için ya bilinen ya da bilinmeyendir. Çok önemli olarak PK iktisatçılar dengeye değişik amaçlar için değişik anlamlar verebilmektedirler. Düalizmi reddine bağlı olarak PK teori iki önemli karektere sahiptir.

Normatif/Pozitif Bölünmenin Yokluğu

Çoğu ders kitaplarında yapıldığı gibi Begg-Fischer ve Dornbush da giriş mahiyetli ders kitaplarında, pozitif ekonominin ne olduğu ve normatif iktisadın ne olması gerektiği şeklinde ikili bir ayrım yapmışlardır. Bu durum, değer serbest (value-free) analizleri yürütmede, bunun mümkün olabilirliğini varsaymaktadır. Fakat PK'ler, hem algılamanın hem de teori oluşturmanın iktisatçının faaliyet gösterdiği çevre tarafından şartlandırılan, gerekli bir durum olduğunu düşünmektedirler. Onlara göre değer tabanlı teori yapmak övgüye değer olarak kabul edilmesi olası iken, eğer değerler yokedilemiyorsa bu durumda yapılan iktisatta, normatif-pozitif bölünme olayı bir uydurma halini almaktadır.

Mikro-Makro Bölünmenin Yokluğu

Tüm giriş ders kitapları Begg-Fischer ve Dornbush dahil olmak üzere Mikro-Makro ayrımına sahiptirler. Bu durum eğer iki analiz seviyesi de gerçekten ayrım gösteriyorsa mantıklıdır. Fakat insan yapısı hem sosyal olarak hem de birey olarak kabul edilmekteyse bu halde mikro ve makro seviyedeki analizleri, içinden çıkılmaz bir şekilde temel bir yolda içsel ilişkilidir ve bağımlılık gösterirler. Dolayısıyla PK'ler için mikro-makro ayrımı bazı amaçlar için elde tutulmakla birlikte belirtildiği üzere ikili bir yapı olarak tanımlanmamaktadır.

Atomistik Analizden Çok Organik Analiz

Atomizm, iktisadi yapının tüm unsurlarını ayrıştırılabilir ve değişmez olarak kabul eder. Yani herşey indirgenebilmeye uyumludur, herşey en küçük birime kadar yani, bireylerin davranışlarına kadar indirgemek mümkündür. Neoklasiklerin bireyi ekonomik adamdır. Yani tatmini maksimize, şikayetleri minimize eden bir makine gibi tasvir olunmaktadır. Halbuki ekonomiye organik bir bakış, insan doğası ve bireysel davranış açısından daha karmaşıktır ve bireylerin sosyal varlıklar oldukları görülecektir, özellikle bireysel davranışlar ve alışkanlıklar sosyal ya da grup yapısı seviyesinde belirlenmektedir. Bu nedenle, örneğin

yatırımcılar, ruh hallerince belirlenen beklentilerinden ya da ilişki içinde olduğu kişilerin genel görüşlerinden etkilenmektedir. Beklentisel değişiklikler, çoğu sermaye piyasalarının ve yatırım harcamaları planlarının hareketliliğini açıklarlar. Grup bağlantılarının önemi, beklentiler açısından genellikle istikrarı teşvik edicidir. Daha ötesi ve çok daha temel olarak bireysel motivasyon sadece bireysel bencillikle ya da mekanistik davranışla olduğu kabul edilemez. Burada Smith'in kompleks sempati kavramı, bireysel davranışın güçlü bir belirleyicisi olmaktadır ve çok genel olarak bu organik yaklaşım aksiyomatik değildir.

Açık Teorik Sistem

PK teori bütün olarak açık bir teorik sistem içermektedir. Halbuki neoklasiklerin aksiyomatik yaklaşımı eşanlı bir eşitlikler sistemi kurmaktadır ve kapalı bir sistemdir. Bu ise mukayeseli ve statik sorulara kesinlik ifade eden belirleyici yanıtlar vermektedir. Mesela iki farklı gelir vergisi uygulanması durumunda çıktının ne olacağının kıyaslanması gibi. Neoklasik eşanlı ilişkiler sistemi zaman boyunca olan olaylar hakkında bilgi vermez. Yeni bir vergi oranı ve onun sonuçlarının çıkışı hakkında bilgi vermemektedir. Oysa PK'ler bu durumda mümkün olaylar zinciriyle ve eğilimlerle ilgilenmektedirler. Ve süreci ihmal eden tanımlayıcı kesin tahminlerden kaçınmanın daha doğru olacağını kabul ederler. Bu sebeple PK'lere göre aşağı yukarı doğruyu bilmek, kesinlikle yanlışı bilmekten daha iyidir.

Organik olarak bakıldığında, ekonominin artan bir vergi oranına tepkisi karmaşıktır ve kesinlik içermemektedir. Yapılacak değişikliğin genişliği kurumsal ve davranışsal değişiklikler gerektirecek kadar büyük olabilir ve bunun tekrar eski haline dönüştürülmesi, vergi oranları artırıldığı seviyeden eski haline getirildiğinde dahi mümkün olmayabilir. Veya değişiklik davranışları etkilecek kadar geniş olmayabilir ve sadece harcanabilir geliri azaltmaya sebep olabilir. Yapılması gereken sonuca ulaşmak için bir dizi yaklaşıma başvurarak örneğin, tüm soruların izahına, tarihi açıklamalarına bakmaktır. Açık bir teorik sistem, bir ekonomik sürecin tüm ilgili yönlerini bir formel model içinde yakalamanın mümkün olmadığı düşünüldüğü durumlarda adapte edilir. bazı yönler farklı modelleri gerektirecektir. Bu durum PK teoriyi, neoklasik teoriye kıyasla kayıt altına almada daha zor öğrenilir ve öğretilir kılmaktadır.

Disiplinlerarası Yaklaşım

PK sistemin teorik yapı açıklığı onu aynı zamanda bir disiplin olarak ta açık olmaya zorlamaktadır. Bundan dolayı, Sosyoloji, Tarih, Psikoloji, İşletme Bilimi ve Siyaset Bilimi PK iktisadın özel anlama zincirine veri girdiler sağlayabilmektedir. PK iktisadın çalışma sınırları bu diğer bilim dallarının verimli kullanımını amaçlamış olup

özellikle; rasyonel bencil, bireyci ekonomik adam tasvirinin sınırlı karakterine zengin alternatifler geliştirmeye sevketmiştir.

Gerçekçilik

PK'lerin metodolojik seçimi, gerçekçiliğin, nedensel süreçlerini anlama ve yorumlama anlamına geldiği kabul edildiğinde, iktisada gerçekçi bir yaklaşım getirdiği görülür. Bu nedensel süreçler farklı durumlarda (zamanlar, yerler) farklı özelliklere sahipken, kapitalist süreçlerde, özel durumlar üzeri tahminlerde genel ifadeler şarta bağlı olarak yapılacaktır. Şimdiye kadar ki genel tahminler kesin tahminlerden ziyade eğilimin çokluk tahminiyle yapılmaktadır. Kapalı bir formel teorik sistem içinde, örneğin neoklasikler gibi yapılan gerçekçilik çok sınırlı olabilir. Burada tahminler kesindir ancak anlamlılık dereceleri tüm önemli ceteris paribus varsayımlarınca sınırlanmaktadır.

Burada iki yaklaşım arasındaki ayrım, ekonometrik tahmin yapma çerçevesinde ekonomide değişme olmadığı varsayılarak yapılan tahminler huusunda çok belirginleşir. Fakat bu tür değişiklik PK iktisadın odak noktasıdır. Ekonometri bilimi böyle değişiklikleri bu değişiklik olduktan sonra tanımlar/kimlikler ve neler olup bittiğinin anlaşılmasına yardımcı olur. Ancak ekonometri eğer bir dönem boyunca, değişme gösteren ekonomik yapıyı tahmin etmek anlamına geliyorsa bunun yanısıra tamamlayıcı olarak bir evrimsel süreç analizi gerekmektedir. Örneğin 1970'lerde para talebinin tahmininde kullanılan ABD ekonometri egzersizleri yanlış olmuştu ve mevcut var olan düşük para talebini teşvik etmiş davranışsal ve kurumsal değişikliklerin belirlenmesinde önemli çabalar gerektirmiştir.

Bu durum doğal olarak bankacılık pratiğinin kurumsal ve davranışsal değişikliği üzerine odaklanan (örneğin faiz oranlarındaki keskin bir artışın sonucu olarak) PK'lere dikkate değer gözükmüştür. Burada hiçbir kesin tahmin para talebinin azalmasını sağlayacak derecede yapılmazdı, fakat PK'ler içinde muhtemel eğilimi yakalayacak açıkgözler bulunmaktaydı. Bu nedenle PK iktisat içinde test etme süreçleri kesin tahmin etmeli tanımlara kıyasla çok daha açık bir süreçtir. Bu açıdan PK metodoloji diğer neoklasik olmayan düşünce okullarına genelde dayanak noktası olmaktadır. Şimdi PK'nizmi daha çok tanıtacak olan, PK okulun ideoloji konusunu tartışmaya girişelim.

İDEOLOJİ

Daha önce değinildiği üzere PK metodoloji, özel noktalara hitap etmek için metod seçimi ilkeleri bakımından ve gerçekliğin altında yatanları anlama kabiliyeti bakımından eksiklik duymaktadır. İşte bunlar PK ideoloji tarafından sağlanmaktadır.

Politik olarak ifade edildiğinde PK"ler tam anlamıyla olmasa bile merkezin solunda bir konumdadırlar. Bu durum baskın unsurlar şeklinde işsizlik, gelir dağılımı, güç dağılımı ve ekonomik istikrar konularında PK iktisatçıların çalışmalarına yansımıştır. Aynı zamanda bu durum PK'lerin ekonomik problemler hususunda devletin çoğu zaman bir şekilde düzenleyici müdahalelerini gerektiren tedavi yöntemleri önermelerine de yansımış durumdadır. Bütün bunları belirtmeke kapitalist ekonomilerde ekonomik sürece bakışın altı çizilmiş olmaktadır. Burada kapitalizm bir evrimsel süreç olarak algılanmaktadır. Yine burada devletin rolü önemlidir ve istikrarsızlığı önlemek ve eşit olmayan dağılımı istikrar politikalarıyla özellikle de devlet harcamaları şeklinde ve büyük şirketler ile mali sektörün aşırı güçlenmesine mani olmak şeklinde yüklenen fonksiyonlar sözkonusudur.

PK'nizm kaçınılmaz olarak iktisatçılar arasında anlamlı ideolojik farklılıklara neden olmaktadır. Bu durum PK'nizmin asıl etkileyicileri düşünüldüğünde sürpriz sayılmayacaktır. Örneğin bir liberal olan Keynes ve Marx'tan derin olarak etkilenmiş olan Kalecki bu okulu çokça etkileyenlerdendir. Bu okulu etkileyen önemli düşünürlerin etkileri nedeniyle uygun bulunan devlet müdahalesinin derecesi hakkında fikri ayrılıkları vardır. PK iktisatçılar özel sektörün devletçe tamamıyla devralınmasına dair görüşler taşımamaktadır. Dolayısıyla bir karma ekonomi taraftarı görünümüne sahiptirler. Bu okuldaki bir özel tartışma gelir politikalarında ücret kontrolü ile ilgili olmaktadır. Bu tartışma ideolojik olarak kabul edilebilir. Bu tartışmada bir grup, ücret alacaklarını enflasyonist sürecin temel nedeni olarak görürken, karşı görüşte olanlarsa üreticiler arasındaki piyasa hakimiyetini en önemli sebep olarak görmektedir.

Aşağıda tırnak içinde verilen ifade bir önder/yol gösterici PK'ne aittir ve okulun ideolojisinin anlaşılması için bir işaret görevi görmektedir. Özellikle uygun bir ifadedir. Çünkü, metodoloji ve ideoloji ile herhangi bir iktisatçının çalışmasında, ideolojinin rolünün ilkeleri arasındaki içsel ilişkiyi teşhir etmektedir. Önceki kısımlarda işaret edildiği üzere PK'ler neoklasik iktisadın normatif-pozitif bölünmesinden kaçınmaktadır. Bu, kesin olarak iktisadın ideolojiden ayrılamamasından kaynaklanmaktadır.

"İktisadın amacı dünyayı insanlar için daha iyi bir yer haline getirmek, daha fazla üretim ve daha dengeli bir toplumdur. Bunu yapmak için farklı toplulukların nasıl çalıştıklarını ve gücün nerde olduğunu anlamalısın. Ve sadece gücü elinde bulunduran insanlar için değil sıradan insanlar için de istenen sonuçları getirecek çalışmalara katılman gerekir. Ben iktisadı sosyal olduğu kadar ahlaki bir bilim olarak da görürüm. İktisat, gerçekte artık değerlerin oluşturulduğu ekonomideki süreçlerin çalışmasıdır. Bu, artık değerler nasıl oluşur, kim oluşturur ve kim alır, bunlarla ne yapar konularıyla ilgilidir. Kapitalist ekonomide yaşadığım için, kapitalizm ile ilgiliyim.

Aynı zamanda artık değerlerin oluşturulması ve kullanılması konusunda da kapitalist toplumlarda olduğundan çok farklı şartlarda bir toplumun gerçekliştirilmesine yardım etmek isterdim (Harcourt, 1985, s.5).

İÇERİK

Anahtarları gösterilen metodolojik görünüş, PK iktisat içindeki gözle görülebilir çeşitliliği anlamamıza yardımcıdır ve bu bölüm bu açıdan bize bir muhasebe yapma imkanı sağlamaktadır. Bireysel olarak PK iktisatçılar genel olarak PK iktisadın özel kısımları ve metodların belirli sıralanması üzerinde uzmanlaşmaktadırlar. Dolayısıyla Kaldor gibi büyüme teorisi üzerinde çalışanlar Shackle'nin beklentiler ve belirsizlik üzerinde yoğunlaşan görüşlerinden etkilenen PK'lerden anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ama PK metodolojinin işaret ettiği şey, ekonomik sürecin kompleksliliğinin yakalanabilmesinde tek bir teori değildir. Böylece eş zamanlı olarak yaklaşımların sıralanmasının adapte edilmesi daha zengin bir anlama olanağı sağlamaktadır. Genel bir ideoloji, yaklaşımların kombinasyonuna ve seçilmesine rehberlik etmektedir.

Bunun sonucu olarak, PK iktisadın içeriğinin anlatımı, neoklasik iktisadın Begg-Dornbush ve Fischer'in giriş mahiyetli ders kitabı gibi anlatılması şeklinde görünememektedir. Neoklasik iktisat, tüm durumlara eşit olarak uygulanabilen, bir tek formel matematiksel sistem içinde birleştirilebilecek ve ekonominin tüm yönlerini biraraya getirebilen bir birleşik metodolojiye sahiptir. Böylece Begg-Fischer ve Dornbush'un İngiltere için yazdıklarıyla Fischer ve Dornbush'un (1983) ABD için yazdıkları metinler teorik temelde aynı noktadan hareket etme içeriği taşımaktadır. Veri farklılaşması olabilmekte ve bu yüzden detaylar metinleri farklılaştırabilmekle birlikte teorik analizleri temelde evrensel kabul gören bir teorik analiz içermektedir. Halbuki benzer detayda içeriklere sahip bir PK metin, ülkelerin durumlarına göre, farklı ülkelerdeki durumlar için temelsel olarak yeniden yazmayı gerektirecek içeriklere sahip olmak durumundadır.

Parasal Üretim Ekonomisi

Para ve üretim kapitalist ekonomilerin fonksiyonel yapısında çok temel içsel ilişkiler olarak kabul edilir. Kapitalizmin itici gücü finansal aktifleri biriktirme isteğinde yatmaktadır. Bu durum İngiltere'de tarımsal devrim zamanında Serf'lerin arazi elde etmek için ya yeterince tasarruf etmek ya da borç almak yönündeki gayretleri ile başlamış ancak bu birikim çeşidi kendi kendisi için de bir son oluşturmuştu. PK'ler tarafından genel olarak insan doğası bencil ve açgözlü olarak olarak anlatılmaz ve toplumun kurumsal yapısıyla kompleks bir şekilde dokunarak birbirine birleştirilmiş bireylerin motivasyonu olarak kabul edilir (Zaten bu sebeple Keynes, işçilerin mutlak ücretlerden ziyade nisbi ücretlerle daha çok ilişkili olduğunu

ve benzer şekilde firma sahiplerinin kâr peşinde koşmaktan ziyade personel tamamlama (fulfilment) hedefi tarafından daha motive olabileceklerine dikkat çekmektedir). Finansal birikim amacının önemi, finansal piyasalardaki ana yatırımcılar tarafından takip edilmesi ve bu kapitalist ekonomiler içinde onların motivasyon ve davranışlarının itici gücünün onların gücünü oluşturmasından kaynaklanmaktadır. İşte bu faktörün önemi PK iktisat için gözle görülen/ortada olan bir durum olmak durumundadır.

Efektif Talep Prensibi

Keynes ve Kalecki modern bir ekonomide üretim seviyesi ve istihdam ana belirleyicisi olarak Malthus'unEfektif (ET) prensibini yeniden kurmuşlardır. Bu teoriye göre üretim ve istihdam seviyesi; tüketim, yatırım, kamu sektörü talebi ve net dış alım talebinin toplamı olarak tanımlanan toplam talep seviyesi tarafından belirlenmektedir. Buradaki durum olarak tam istihdam üretim seviyesi; talep tarafından belirlenen üretim seviyelerinin mümkün olan herhangi bir seviyesinden sadece birisidir. Ve olasılık terimleriyle ifade edilirse normal olan durum, tam istihdam üretim seviyesi altındaki herhangi bir durum olmaktadır.

Bu prensip (ET), nedensellik sürecini tersine çeviren bir durum olarak Say Kanunu'na karşı durumudur: Say kanunu'na göre emeği de içeren üretim faktörlerinin arzı üretimin alınmasına talep oluşturarak üretim ve gelir seviyesini belirleyicidir. Burada harcama akımından tasarruf şeklindeki her çekiş tekrar yatırım talebi şeklinde geri dönmektedir. Say kanunu'nun başarılı bir şekilde işlemesi kaynakların adaletli bir şekilde ve etkin olarak tam istihdamını garanti etmektedir. Bu kanun, piyasaların (emek, sermaye ve mal piyasalarının) tümünün tam rekabet şartlarında olmasını gerektirmektedir. Örneğin; reel ücretlerin fleksibilitesi işgücünün tam istihdamını, faiz oranlarının serbestisi tasarruf ve yatırımların eşitlenmesini ve mal piyasasındaki fiyatların serbest hareketliliği üretimin kompozisyonunun piyasanın istediği şekilde belirlenmesine yol açmaktadır.

PK'lerin ET prensibi ile iddia edilen ise bu şartlardan ve mekanizmalardan en az bir tanesinin (gerçekte tamamının) uygun çalışmada başarısızlığa uğrayacağı şeklindedir. Bu nedenle PK'lere göre eğer TT seviyesi tam istihdam seviyesinin altında ise Say Kanunu'nun kurduğu tam istihdamdan geriye düşemeyiz. Kısaca özetlenirse modern emek piyasaları ücret fleksibilitesini sağlayamamakta, faiz oranı para piyasasını düzenlemekte ancak ödünç verilebilir fonları düzenleyememektedir ve mal piyasalarında tam rekabetçi olmayan piyasalar ağırlık taşımaktadır. Böylece üretimle talep arası ilişkiler bozulma gösterebilmektedir. Aşağıda tüm bu noktalar (emek piyasası, para ve üretim yapısı) tartışmamızda incelikle işlenecektir.

Ancak bu safhada belirtilmesi gerekir ki genel kritik evrimsel bir olgu içermektedir. Bu ise modern ekonomilerde var olan piyasaların fonksiyonlarının nasıl olduğuna ve içerikler arasındaki farklılıklara işaret etmektedir. Bu nedenle örneğin, başarılı bir gelirler politikası reel ücretler üzeri kontrolü arttırabilir. Say Kanunu 18. yüzyıl Fransa ve İngiltere'sinde uygulanabilir, fakat bu kanunun modern ekonomilere otomatik olarak adapte edilerek evrensellik varsayımı yapılması (neoklasiklerin yaptığı gibi) uygun değildir.

Toplam Talep ve Toplam Arz

Keynesyen iktisat, ET ilkesinden dolayı sıkça "talep yanlısı" iktisat olarak karekterize edilmektedir. Ancak gerçekte, savaş sonrası Keynesyenlerin arz şartlarına dikkatsizliği ve 1970'lerdeki bazı büyük problemlerin Keynesyen politikalar sonrası oluştuğu yönündeki iddialar ve bunun yanında Arz iktisatçılarının yükselmesine yol açtığı yönündeki görüşler yalanlanabilir. Böyle bir karekterize etme olayı, hem talep hem de arzl'la ilişkili olan Keynes'in teorisi üzerine talep'in arz'a karşı olduğu şeklinde bir neoklasik ikili yüklemektedir. Halbuki Keynes, mevcut literatürdeki dikkat eksikliğini kapatmak için talep üzerinde yoğunlaşma göstermiştir.

Keynes ve PK'ler arz'ın; veri teknoloji, mevcut sermaye stoku ve ayrıca beklenen talep tarafından belirlendiğini iddia etmektedirler. Yatırım ve üretim planları üretim için beklenen piyasa temellerinde yapılmaktadır. Fiili özel sektöre talebi de bu çerçevede; gelir oluşturan önceki üretim ve tüketici kazançlarından ve üreticilerin gelecekte ürünleri için beklenen talebe göre, üreticilerin yatırımları tarafından belirlenmektedir. Bundan dolayı TT'in fiili üretim ve istihdamı belirlemesiyle birleşik bir arz eğrisi vardır. Ve aynı zamanda hem arz hem de talep asıl olarak zaman boyunca içsel ilişki içerisindedir.

PK'lere göre, burada fiili üretim ve istihdamın temelleri efektif taleptir, düzeyi ise firmaların üretim planlarına, beklenen talep ve fiili talep şartlarına göre birarada etkileşerek oluşmaktadır. Şüphesiz arz'ın etkileneceği düşünülecek durumlar da vardır. Örneğin, teknoloji, girdi arzındaki darboğazlar ve benzeri gibi. Arzın bu yönlerine, aşağıda ekonomik büyümeyi düşünürken yine döneceğiz.

Konjonktür

Kapitalist ekonomilerde, TT, üretim ve istihdam yapısal olan bir devirli yapıyı takip etmektedir; dışsal şoklar örneğin savaşlar ve teknolojik başarılar istikrarsızlıklara neden olabilmektedir, fakat bunlar içsel istikrarsızlıkların üzerini örtmektedir.

Ancak bu durum neoklasik teorinin konjonktür tasvirine (ki bu teoride devlet müdahaleleri ya da diğer dışsal şoklar buna neden olmaktadır. Bunlar olmadığında üretim ve istihdam istikrarlıdır) zıtlık göstermektedir. Kapitalizmin istikrarsızlığı parasal birikim güdüsünden kaynaklanmaktadır. Bu, üreticiler ve finansal yatırımcıların kendileri için zenginlik/varlık biriktirme isteklerindendir. Belirtilmesi gereklidir ki bu motivasyon, üreticiler ve özellikle firma sahibi yöneticiler için çok olağandır. Ancak yaygın bir şeilde halka malolmuş şirketler içinse yönetim hedefi, pay sahiplerinin kendi lehlerine artan kâr istekleri için şiddetlenmektedir.

PK konjonktür teorisi bir noktaya kadar diğer Keynesyenizm şekilleriyle çarpan-hızlandıran teorisini istikrarsızlığın nedeni olarak paylaşmaktadır, ancak bu tek neden değildir. Dolayısıyla buradaki durum üretim ve istihdamdaki dalgalanmanın bir yatırım dalgalanmasını takip etmesidir. Sermayenin marjinal etkinliği arttıkça, firmalar yeni yatırımlara ve yenileme yatırımlarına girişmektedirler böylece ekonominin yukarı doğru gidişi başlamaktadır.

Hızlandıran, kısa dönemde ET'te oluşan genişlemeyi arttırmakta, artan arzı ve ayrıca uzun dönemde arzı artırmak için ileriki yatırımları de teşvik etmektedir. Benzer şekilde aşağı doğru gidişte hızlandıran üretim planlarında, gelirlerde, tüketimde ve yatırımdaki azalma süreci üzerinde genişletici etki göstermektedir. Yukarı doğru gidişler, iyimser kâr bekleyişleriyle son derece ilişkili iken, aşağı doğru gidişler de kötümser beklentilerle son derece ilişkilidir. Ekonomideki dalgalanma şeklini izlemede hızlandıran modeli, bekleyişler için bir mekanistik açıklama sağlamaktadır.

PK konjonktür teorisi, iki hususta Kalecki ve Minsky'nin etkisi altında daha az mekanistiktir. Birincisi, normal olarak geleneksel şekillere uymasına rağmen, uzun ve kısa dönem bekleyişlerin potansiyel olarak hayli geçici oldukları kabul edilmektedir. İşadamlarının uzun dönem kâr beklentileri Keynes tarafından hayvansal güdü (Animal Spirits) olarak adlandırılmaktadır. İkincisi, finansal piyasalarla ilgilidir ve üretim dalgalanmaları üzerinde çok derin etkilere sahip olan bir dalgalanmaya finansal piyasaların müptela oldukları görülmektedir. Üretim dalgalanmaları yatırım kavramıyla açıklanabilir ki, bununla yatırım üzeri beklenen getiri oranı (yatırımın marjinal etkinliği) sermaye maliyetine (faiz oranı) kıyaslanır. Ancak PK teori her ikisinin de içsel ilişki içinde olduğu süreci vurgulayıcı olmaktadır.

Faiz oranı, finansal varlıklar veya mal ve hizmetler veya finansal aktiflerle ilgili harcama kararları üzerindeki ertelemeden dolayı likiditeden ayrılmanın bir bedelidir. Diğer şeyler eşit olduğunda, likidite arzına nisbetle, eğer likidite tercihi yüksekse (düşükse) faiz oranı da yüksek (düşük) olacaktır. Likidite var olan aktiflerin likit şekli ya da yeni kredilerin mevcudiyetidir. Likidite arzı iki ana faktöre bağlı

olmaktadır; parasal olmayan aktifler için piyasalardaki faaliyet seviyesi (ki, bu aktiflerin para ile ne kadar kolay değiştirilebileceğini belirler) ve kredinin mevcudiyetidir (bankerlerin ödünç para vermeye ne kadar gönüllü olduğu). Tüm bu faktörler likidite tercihi ile birlikte bir dalgalanma şekli izlemektedir.

Ekonominin yukarıya doğru bir gidişi sözkonusu olduğunda parasal olmayan aktiflerin getiri beklentileri çok iyimser olmaktadır; likidite isteği bi durumda azdır, zira piyasalar çok faal ve bankacılar kredi açmaya çok gönüllü iken likit olmayan aktiflere gidenlerden beklenen sermaye kazançları yüksektir. Bu durumda yeni projeleri finanse etmek için kredi talebi artma göstermektedir. Bu en son faktör yani kredi talebinin artması, faiz oranları üzerinde yukarı doğru bir baskı yapabilir, ancak diğer faktörler faiz oranının, yatırımları daha ileri teşvik edici olarak diğer atkifler üzerine beklenen getirisine nisbetle düşük kalmasini garanti etmektedir.

Hızlandıran, zirveye doğru üretim genişlemesinin hızını azalttığında finansal aktifler ve yeniden üretilmeyen aktifler (eski ustalar, toprak vb.) yeni sermaye mallarından daha çok yatırımcıları cezbedecektir. Üretim ve istihdam halihazırda zayıflamasına rağmen bu halde bir spekülatif canlanma gelişebilir. Finansal sistem bir yandan beklenen getiriden daha az, diğer yandan nisbi yüksek faiz maliyetli son derece incinebilir/zarar görebilir bir hal almaktadır; zoraki daha yüksek faiz maliyetleri içeren aktif satışları aktiflerin fiyatlarını azaltmaktadır.

Piyasalar daha az aktif ve bankalar kredi açmada daha az gönüllü olmaktayken, likidite tercihlerinin artmasıyla bu halde süreç tersine dönmektedir: sonuç üretim ve istihdamda azalmayı hızlandırmaya hizmet eden daha yüksek faiz maliyetleri ve azalan kredi mevcudiyetidir. Dolayısıyla işletmeye kredi elde edilebilirliğin ve diğer aktiflerce yönetilen getirilerle, ilgili yatırımın marjinal verimliliğinin tahmini, finansal piyasalarda anahtar bir rol oynamaktadır. Sonuçta firmalar kendi kendilerine bu dolaysız mukayeselere angaje olmaktadırlar: firmaların sermayenin marjinal verimliliğinin tahminleri bozulma gösterdiğinde bu kez firmalar finansal yatırımlara çok ama çok daha fazla angaje olmaktadırlar. Daha sonra dalgalanma kâr arayısı kanadından yükselme göstermektedir ve bu sadece üreticilerce değil aynı zamanda finansal yatırımcılarca da olmaktadır.

Büyüme

Kısa dönemde (bir konjonktür dalgalanmasını takip eden) ve uzun dönemde (bir büyüme yolunu takip eden) ekonomiler arasındaki ilişki PK'ler içinde bazı düşünce farklılıklarının kaynağıdır. PK'nizm burada sunulduğu üzere, uzun dönemi kısa dönemlerin birbirleriyle toplamı olarak kabul etmektedir: diğer bir deyişle büyüme

dalgalanmalardan bağımsız değildir. Zamanın çerçevesindeki dönüşler, yani yukarı veya aşağı doğru yönelişlerin uzunluğu büyümenin daha hızlı veya daha yavaş olmasını belirlemektedir. Örneğin bir spekülatif canlanma mali durumu bozarsa ve eğer aşağı doğru gidiş (ekonominin) hayvansal güdünün yeniden iyileşme için uzun bir zaman alacağı şekilde kolay değişmez bir hal alırsa büyüme nisbeten yavaş olacaktır. Neo Rikardiyenler için finansal piyasalar üretim sürecinde yüzeysel olmaktadır. Onlar için üretimdeki uzun dönem eğilimler eşi olmayan bir ilgi seviyesindedir. Dolayısıyla da ekonomik teori büyüme teorisiyle kimliklendirilmektedir.

Kısa ve uzun dönem arasındaki ilişki problemi kısmen metodolojik bir durumdur ve sıklıkla PK büyüme teorisinin kimlikleştirilmesi olan Harrod'un büyüme modeline referanslı olarak gösterilebilir. Harrod (1939) Keynes'in üretim kapasitesi için yatırım teorisinin uygulamalarını dikkate almıştır. Özellikle eğer hayvani güdüler azalınca ve yatırımlar planlanan tasarruflara nisbi olarak az olduğunda bunlar eşitleninceye kadar gelir azalmaya devam edecektir. Ancak aynı zamanda azalmış sermaye stoku da ekonominin çıktı üretmek için kapasitesini sınırlayacaktır. Bunun alternatifi olarak ise iyimser hayvani güdüler efektif talebi ve ayrıca kapasiteyi arttırarak büyümeyi hızlandırmaktadır.

Bu modelin yaygın olarak yapılan yorumu ise, ekonomilerin bir kümülatif genişleme ya da daralmaya doğru yönelmeleridir. Gerçekte Harrod'un büyüme modeli tarihsel bir zaman içine yerleştirilmemekte ve zamanın bir noktasında ekonomilerin daralma ya da genişleme eğilimlerini göstermektedir. PK büyüme teorisi için sonuçlar dalgalanma değişmelerinden bağımsız olarak uzun dönemde üretimin sermaye gereksinimine ve tasarruf eğilimiyle ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Böylece çıktının büyüme oranı uzun dönem eğilimler çerçevesinde sonuçlanmaktadır.

PK büyüme teorisinin bir önemli noktası ise gelir dağılımına verilen önemde yatmaktadır. Sitilize edilmiş gerçekler kullanıldığında kârlar üzerinden olan tasarruf eğiliminin ücretler üzerinden olan tasarruf eğiliminden daha yüksek olması sözkonusudur. Kâr oranı ise beraberinde tasarruf eğilimini belirleyerek yatırımların temel belirleyicisi olmaktadır: bu, fiili tasarrufu fiili yatırımla eşitlik içerisine getirmek için gelir düzenlemesidir. Dolayısıyla ücret kazancı olanlar lehine gelirin yeniden dağılımı global tasarruf eğilimini azaltmakta, TT'i arttırmaktadır. Bundan dolayı gelir dağılımı hem kısa dönemde hem de uzun dönemde talebin önemli bir belirleyicisi olmaktadır. (1983'te Chick, 1972 ve 78'de Davidson ve 1966'da Weintraub'un belirttikleri üzere). Gelirin yeniden dağılımı ekonomiyi tam kapasite üretime daha yakın hale getirebilir. Ancak genel olarak sezileceği üzere daha yüksek bir büyüme oranına ulaşılabilmek için yatırım ve teknolojik değişim de ayrıca gerekmektedir.

O halde PK büyüme teorisi; kâr oranı yatırım planlaması, tasarruf davranışı ve teknolojik değişme arasındaki ilişkileri, bir ekonominin potansiyel büyümesini tesbit etmek ve bunun niçin genel olarak potansiyelin gerisinde olduğunu açıklamak için inceden inceye tetkik etmektedir. PK ve neoklasik büyüme teorisi arasındaki temel farklılık PK'lerde yatırımların tasarruflardan önce dikkate alınmasındandır. Bu öncelik, banka sisteminin yatırımın finansman ihtiyacına cevap olarak kredi sağlamasına müsaade etmekle kurulmaktadır. O halde, üretim, gelir ve tasarrufu belirleyen yatırımlardır; kredi üretme kapasitesinin eksikliği haricinde, fiili tasarruflar beklenen talep ve böylece yatırımın getirisini etkiliyorsa, fiili tasarruflar sadece üretimi kısıtlayabilmektedir.

PK teorisini neoklasik teoriden bir diğer temel farklılığı da ekonomilerin tam istihdamda faaliyet gösterebilir ya da gösteremez olduğu şeklindedir. Hatırlanacağı üzere PK'lere göre tam istihdam dengesi analizler için en iyide bir sabit noktadır ve kesinlikle neoklasik teoride olduğu gibi mekaniksel zamanda bir sürecin sonuçlanması değildir.

Yatırım davranışındaki anahtar faktörler; sanayi yapısı ve fiyat davranışı ve emek ile sermaye piyasalarıdır. Bunlar izleyen alt kısımlarla ilişkilidir. Yatırım için finansmanın tasarruftan bağımsızlığı ayrıca önemlidir.

Sanayi Yapısı ve Fiyat Davranışı

PK iktisadın bu konudaki durumuyla ilgili olarak Kalecki'nin etkisi çok keskin bir şekilde hissedilmektedir. Keynes, sanayi yapısının rekabetçi olduğunu söylemekle birlikte bunun neoklasiklerde olduğu gibi tam rekabetçi değil Marshall'yan anlamda bir serbest rekabeti içerdiğini varsaymaktadır.Marshall'yan anlamdaki serbest rekabet, karar almada ve faaliyetlerin amaçlanmayan sonuçlarındaki belirsizliklere ve her ikisinin de arz eğrilerinin tanımlanmasını önlemelerine izin vermektedir.

Ancak her seviyedeki modern PK'lerin çoğunluğu, bir başlangıç noktasından hareketle Kelecki'nin yaptığı gibi üretimin büyük bir kısmının oligopolistik piyasalarda organize olduğunu kabul ederler. Böylece serbest rekabet olmaksızın rekabet eksikliğinde arz eğrileri kesin olarak tanımlanamamaktadır. Bu şartlar altında fiyatlar, neoklasik teoride olduğu gibi marjinal fayda tarafından değil sanayinin yapısı ve üretimin teknik şartları tarafından belirlenmektedir.

Kısa dönemde fiyatlama modeli için baskın olan Mark-up fiyatlamadır: bu yöntemde üretim maliyetleri üzerine firma tarafından bir kâr marjı konulmaktadır. Kuşkusuz uygulanan bu fiyatlama talepten bağımsız değildir. Ancak bunun tersi de sözkonusudur ve talebin

üretim koşullarından bağımsız olduğu da kabul edilmemektedir. Burada sözkonusu fiyat davranışları diğer mukaveleler ve firmalar arası içsel ilişkilerce tayin edilmektedir: çünkü oligopolistik davranış formel anlamda incelenmesi (dillere düşmüş olarak) zor bir davranış olmaktadır. Bunun nedeni de mark-up fiyatlama kavramının zaten makul bir tanımlamaya imkan tanımasıdır.

Mark-up fiyatlama, sanayinin rekabet azlığını arttıran bir fakttör olmaktadır. Yani monopolcü dereceleri sanayide daha da arttırmaktadır. Ancak bireysel firmalar için monopolcü derecenin genişliği ayrıca yatırımın içsel finansman ihtiyacının üzerine de bağımlı olmaktadır. Bunun sonucu olarak ta fiyatlar daha da yükselmekte, monopolcü dereceler daha da büyümekte, yatırım talebi daha da büyümekte ve bunu finanse etmek için mevcut dış fonlar daha da azalmaktadır. Şöyleki, bu değişkenler büyük çapta bir devresel durumu izleyerek, enflasyona devresel bir durum olabilecektir: bir resesyonda küçük firmaların iflas etmeleriyle ve dış fonların mevcudiyeti çok sınırlı hale geldiğinde nonopolcü güçler artabilecektir.

Ekonominin yukarı doğru yönelişi halinde planlanmış yatırımlar çok güçlenecek fakat bir yatırım patlaması yukarı doğru gelişme halinde dışsal olarak finanse edilebilecektir. Hatta ekonominin aşağı doğru bir yönelişinde dahi, zayıf yatırım planlarıyla halen içsel fonlar için güçlü bir talep olabilir. Bu, şirket idarelerini ele geçirmede ya da şirket birleşmelerini finanse etmek için olabilmektedir. Dolayısya eğilim yeni Mark-up fiyatlamalar şeklinde olabilecek ve bundan dolayı da bir resesyonda dahi enflasyon artabilecektir. Ekonomik dalgalanmaya geleneksel PK yaklaşım fiyat hareketlerinden çok, üretim ve istihdam üzerine odaklanma göstermektedir; oligopolistik fiyatlama tam rekabet modelinden çok daha istikrarlı görülmektedir. Ancak PK'lere göre çok sayıda iflasa yol açan koyu bir resesyon durumunda, şirket idarelerini ele geçirme ve şirket birleşmeleri, üretim ve istihdam hareketlerine ilave olarak yukarıda aktarılan şekilde fiyat hareketlerine de neden olacaktır.

Uzun dönemdeki fiyatlamaya geldiğimizde bunun potansiyel olarak kısa dönem Mark-up fiyatlama modeli ile birbirine uymadığı görülmektedir. Sraffa (1960) bir uzun dönem durağan durumda fiyatlar, gelir dağılımı ve kâr oranı arasındaki ilişkiyle ilgilenmiş, önceden tayin edilen; fiyatlar, gelir dağılımı ve kâr oranı üçlüsünden birinin diğer ikisinin birlikte belirlenmesini garanti edeceğini ifade etmiştir. Sraffa modelinin (ve bunun neorikardiyenlerce geliştirilmesinin) mantığı ve metodolojik temeli Mark-up fiyatlama modelinden çok farklıdır. Bu son söylenen genel olarak PK olarak tanınanlara çokca uymaktadır. Bununla birlikte Reynolds, iki teorinin bir uzun dönem eğilim içinde zamansız Sraffian durağan duruma çevrilerek uyumlaştırılabileceğine dikkat çekmiştir.

Üretim Faktörleri

Şimdiki üretimde üretim faktörleri piyasasının ağırlıklı olarak eksik rekabet şartlarında olduğu kabul edilmektedir. Bu çerçevede üretim faktörlerinin getirileri gelir paylaşımı üzeri bir mücadelece belirlenmektedir. Geleneksel olarak hammadde piyasaları çok rekabetçidir ve bunun sonucunda ağırlıklı olarak hammadde üreticisi gelişmekte olan ülkeler istikrarsız ihracat gelirleri ve bozulan dış ticaret hadleri ile karşıkarşıyadır. 1970'lerdeki enflasyon, petrol üreticisi ülkelerin gelir paylaşımındaki gelirlerini arttırmak için başarılı bir mücadelesiyle ateşlenmiştir. Bu durumda petrol tüketicileri bu artışı reel gelirlerinde bir azalışla kabul etmişlerdir.

Ücretler, genel olarak üretim maliyetlerinin yüksek bir oranını teşkil etmektedir ve çoğu PK'ler tarafından emeğin kendi gelir paylaşımı mücadelesini yansıtmak üzere enflasyonun temel nedeni olarak tayin edilmektedir. Bir ekonomik genişleme döneminde efektif talep arttığında, işsizliik azalmakta ve işçilerin ücret talepleri için piyasa güçleri genişleme göstermektedir. Bir ekonomik daralma döneminde ise genellikle parasal ücretler fiyatlara nisbetle emeğin azalan piyasa gücü nedeniyle gerileme göstermektedir.

Eğer emek piyasası rekabetçi olsaydı, dahi Keynes göstermektedir ki emek piyasası rekabetçi olsa bile ve parasal ücretlerdeki daha ileri bir nisbi düşüş dahi işsizliği tedavi edemiyecektir. Çünkü bu durum aynı zamanda ekonominin TT seviyesini düşürmektedir. Çoğu PK'ler için emek piyasası hiçbir durumda rekabetçi olarak kabul edilmemektedir. Ve bu nedenle de neoklasik arz-talep analizleri uygulanamamaktadır. Daha da ötesi emek piyasası özellikle mukavelelerden, tarihsel deneyimlerden ve parasal olmayan düşüncelerden etkilenmektedir. Bunların tümü biçimsel analiz için genişliklere ve özel-içerik analiz isteklerine sınırlar çizmektedir.

Neoklasik literatürde finansal ve fiziksel sermaye kavramları sıkça aynı anlamda kullanılmaktadır. Çünkü bunların getiri oranları denge durumunda eşit olmaktadır. Halbuki PK literatürde bu iki kavram açıkça ayrılmaktadır. Çünkü bunların herbirisi ekonomik süreçte farklı kısımlarda faaliyet göstermekte ve süreç, dengeden daha çok, dikkatin odak noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışmada fiziksel sermaye ile ilgilenilmektedir. Buradaki argüman emek için olana paraleldir; sermaye maliyetindeki bir düşüş daha çok yatırımı teşvik etmek için gerekli olmamaktadır, zira yatırım üzeri etkisine istihdamdaki gibi önem vermemektedir ve beklenen TT yatırımın getiri oranını etkilemektedir.

Ancak semaye sadece onun getiri oranı terimiyle ölçülebileceği gerçeğinden dolayı her durumda sermaye üzeri getiri oranı fikri/nosyonu sisli olmaktadır. Fiziksel sermaye ve onun getirisi sadece firma seviyesinde anlamlıdır ya da sanayide olasıdır. Pratikte

firmalar istihdam seviyesi üzerinde serbest tercihe sahip değildir. Böylece firmalar mevcut sermaye stokuna, emek gücüne ve mevcut teknolojiye bağlı olarak, yatırımlarında küçük sayıdaki projelerle sınırlanmaktadır.

Emek piyasasındaki gibi fiziksel sermaye piyasasının analizleri kendine has içerikli olmaktadır. Büyüme ile ilgili bir referans olarak yatırım anahtar bir kalem olarak kabul edilmektedir ve yatırım, hem üretimin teknik koşullarıyla, hem de beklenen talep tarafından belirlenmektedir. Tasarruf, yatırım kararları üzerinde genelde bir kısıtlayıcı olarak ilgili değilken, finansman mevcudiyeti etkili bir kısıtlayıcı olabilmektedir. Eğer bankalar ödünç vermeye isteksiz ve diğer finansman şekilleri de çok maliyetli ise firmalar içsel fonlara yönelmelidir. O halde firma seviyesinde piyasa gücünün bir fonksiyonu olarak tasarrufu oluşturma kapasitesi önemli olacaktır. Bundan dolayı kredi arzı esnek olmuyorsa yatırımı finanse etmede tasarruf oluşturmak için büyüme piyasa gücünün çalışmasını gerektirmektedir.

Para

Paranın yatırım için ilk finansmanı sağlamadaki rolü kaçınılmaz olarak, yatırım planlarını çevreleyen belirsizlikle bağlantılıdır. Üretim zaman alıcı bir süreçtir, özellikle de yeni yatırım sözkonusu olduğunda böyledir.Geçmiş hakkında çok iyi bilgi sahibi olunsa da talep beklentilerinin olasılık dağılımı dahi tam olarak bilinmemektedir ve para belirsizliğin barınağı olmaktadır; likidite tercihi sadece aktifleri mümkün olduğu kadar likit şekilde tutma isteğini icap ettirmekte, fakat ayrıca bir yatırımları erteleme isteğini ve borca maruz kalma isteğini de icap ettirmektedir. Eğer hayvani güdüler iyimserlikle yatırım getirisi hakkında belirsizliğin üstesinden gelebiliyorsa, bu durumda likidite tercihi düşük olmaktadır.

Dış finansman imkanlarının varlığı, PK'ler içindeki bazı fikir farklılıklarının kaynağı ve "yatırım firmanın kendi ilk tasarrufuna bağlı değildir" argümanına temel teşkil etmektedir. Üzerinde anlaşılan konu ise; paranın dolaşıma asıl olarak bankacılık sisteminde oluşturulan kredinin tamamlayıcısı olarak geleceği ve böylece harcamadaki bir artışa nedenden daha çok yardımcı olacağıdır.

Parasal kontrol için alan, kurumsal çevreyle çeşitlenmekteyken, Merkez Bankaları kredi oluşumunu kontrol etme kapasitelerinde genel olarak sınırlıdır. Doğrudan olan kredi kontrolleri mümkün olabilmektedir. Ancak tüm kredi kaynaklarını kapsamak için ihtiyaç tesirli olabilir. Bunun yanısıra para otoriteleri kanuni karşılık oranlarını değiştirmek suretiyle dolaylı olarak para arzını kontrol edebilirler.

Ancak bunu yapmak için herhangi bir teşebbüs bankacılık sisteminde oluşturulan yeni krediyi desteklemek için arz rezervlerini reddetmeyi icap ettirecektir. Bankacılık sistemi fonksiyonları nihayetinde para otoritelerinin paranın değerini korumadaki istekliliği ve yeteneği üzerindeki itimat üzerinedir (çok önemli olarak banka mevduatı şeklindeki). Genel olarak bu güveni sürdürmek için bankaların borçlarını ödeyemez hale gelmelerine ve anlamlı bir ölçekte likidite eksikliği taşımalarına müsaade edilemez. Geriye kalan etkilemenin gidilecek yolu ise çok yaygın olarak kullanılan para otoritelerinin ilave rezervler sağlayacağı faiz oranıdır.

Dolayısıyla para arzı içseldir; bu, enflasyona neden olmaktadır, zira bu kendi kendine talebe cevap vermektedir denilemeyeceği gibi enflasyonu tedavi etmek için doğrudan kullanılmaz demek de değildir. Düşüncelerin farklılığı içselliğin derecesi üzerinedir. Bazıları tam içselliği iddia etmektedir yani parasal otoritelerce konulan faiz oranında krediler tüm talebi karşılamaktadır. Diğer bazıları ise bankaların kendi kendilerine likidite tercihini tatbik edeceğini iddia etmektedirler; yani eğer TT'in yetersizliğinden dolayı taahhütlerin karşılanamama riski, bankaların belirsiz beklentilerini arttırmaktaysa, bankaların kendileri sanayiye yönelik olmaktan daha çok menkul kıymetlere yatırımı tercih edeceklerdir.

Konjonktür dalgalanmalarıyla ilgili olarak bankalar, kredi hacimlerini genişletmede gönüllü olarak ekonomik genişlemeyi ateşlerken, aktiflerin geniş bir ölçeği üzerindeki getiriler hakkında iyimserlik göstermektedirler. Buna karşın resesyon dönemlerinde de kredi genişletmede gönülsüzlüğü artırarak ekonomik resesyonu daha da derin bir hale getirebilirler.

Bu durumla ilişkili bir örnek olarak uluslararası borç krizi, bankaların gelişmekte olan ülkelerin borçlanmaları üzerindeki nisbi yüksek getirileri görmeleriyle kredilerindeki devasa genişlemenin ve ardından bunun tersine taahhütlerin karşılanamama riskiyle tersine değişmesini (uluslararası ticari bankaların bu ülkelere yönelik kredileri hızla kesmeleri) göstermeleri açısından bir örnek olay sağlamaktadır. Bankaların görüşlerindeki bu tersine dönüş yüksek faiz ödemelerini karşılamak için ve gelişmekte olan ülkelerden özel sermaye kaçışlarını teşvik etmek yoluyla gelirin aşağı doğru ayarlanmasını zorlayarak taahhütlerin karşılanamama riskini daha da arttırmıştır.

Politika

PK ideoloji ekonomide devlete önemli bir rol önermektedir. PK ideoloji ayrıca PK teorinin içeriğini izleyerek kapitalist ekonomilerin; doğuştan istikrarsız, tam istihdam kapasitesinden daha aşağıda faaliyet gösterme eğiliminde ve enflasyonist eğilimler içeren bir yapıya sahip olduğunu söylemektedir. Tüm bu eğilimler de mahiyet

itibariyle temelsizliğin bir sonucu olmaktadır. Ve PK'lere göre mahiyet itibariyle temelsizlik problemi olmasa dahi özel sektör, işbirliğini kolaylaştıracak/teşvik edecek kurumları her zaman oluşturamamaktadır. Bununla beraber bu sorunun aşılmasında yasama ve kurumları oluşturmak vasıtasıyla hükümetler rol alabilmektedir.

İşsizlik sorununun çözülmesi belki de kapitalist ekonomilerin en ciddi kusuru olarak görülmektedir. Yatırım, talebin anahtar unsuru olarak kabul edilmektedir, yatırımın çarpan-hızlandıran etkisiyle abartılmış doğasal istikrarsızlığından dolayı da bu tek faktör değildir. Ayrıca yatırımlar ekonominin uzun dönem büyüme oranı trendinin belirleyicisidir. Dolayısıyla devlet harcamaları özel sektör yatırımlarını dört yolla artttırabilmektedir;

1) Cari harcamalar, planlanmış yatırımlar üzeri beklenen getiriyi yükselterek TT'i doğrudan arttırabilir.

2) Cari harcamalar, eğitim, sağlık ve refah harcamalarıyla işgücünün verimliliğini ve araştırma fonları vasıtasıyla da sermayenin verimliliğini arttırabilmektedir.

3) Seçici harcamalar, örneğin bölgesel politikalar vasıtasıyla hayvani güdüler arttırabilir ve böylece ekonomik canlılık artışı gerçekleştirilebilir.

4) Devlet, özel sektör yatırımlarının güvenirliğinin beklenilmediği durumlarda doğrudan sermaye harcamalarıyla meşgul olabilir.

Para politikası ayrıca, yüksek bir yatırım oranıyla, toplam harcamaları yüksek bir seviyede istikrarlı tutmak için bir alet olarak görülmektedir. Finansal istikrar faiz oranlarının seviyesi kadar önemlidir, çünkü böyle bir istikrar fonların yeni sermaye malları satın alınmasından daha çok spekülasyona sapmasını kösteklemektedir/sapmasını teşvik etmemektedir. Para politikasıTT seviyesinin ve bu suretle enflasyonun idare edilmesinde bir araç olarak görülmemektedir.

Enflasyonun, gelir paylaşımı üzerindeki mücadelenin bir yan ürünü olduğu kabul edilmektedir. Bu mücadele eğer olması gerektiğinden çok fazla ise aynı zamanda ekonomik büyümenin istikrarlı bir oranda ulaşabileceği seviyeyi de engellemektedir. Bu durum özellikle yatırımları finansmanda istitkrarlı bir finansal çevrenin, uygun dışsal fonların mevcudiyeti şartlarında olmaktadır. Dolayısıla bu görüşteki çoğu PK'lerce bazı uzun dönem gelirler politikası uygulamaları savunulmaktadır. Bazı gelirler politikası üzeri bu savunmalar PK'lerce ücret pazarlığını ve sonuç reel ücretlerin ne olacağını çevreleyen belirsizliği dağıtmak amacıyla istenilmektedir.

SONUÇ

PK okul, neoklasik sentezlerin şekillendirdiği, başıçeken/anadalga Keynesyen yorumdan farklılık gösteren, Keynes'in çalışmasının özel bir yorumuyla başlamıştır. Gerek neoklasik sentezlerin şekillendirdiği Keynesyenler gerekse PK'ler her ikisi de yaygın olarak ET prensibine inanmaktadırlar. Bu ilkeye göre işsizlik, arttırılan TT tarafından çözümlenebilmektedir (halbuki neoklasik sentezler talebe sadece kısa dönemde böyle bir rol yüklemektedir).

Bu okulların aralarındaki ayrılma metodolojik bir içerikten dolayı olmaktadır. Neoklasik sentez Keynesyen teori mekaniktir ve ekonomide kararlı ilişkiler varsaymaktadır. Halbuki PK teori anlaşmalar ve geleneksel davranıştan ortaya çıkan istikrara, var olduğu yerde itibar etmekte ve kapitalist ekonomilerin doğasında var olduğu kabul edilen istikrarsızlık üzerinde eşit olarak odaklanmaktadır. Daha ötesi PK makro ekonomi bir ayrımla PK mikro ekonomi ile entegre olmaktadır. Bunların her ikisi birlikte iki seviyeli analizlere sanayide ve finansal yapıda evrimin son safhalarını çizen stagflasyon için bir açıklama sağlamaktadır.

PK teori bu bölümde kapsanan diğer birçok düşünce gelenekleriyle üstüste katlanmaktadır: Kurumsalcılar, anlaşmaların rollerine ve onların kurumlar içinde içerilmelerine, bunun yanında ekonomik süreçlerin evrimsel doğasını dikkate almakta, Neo Avusturyan'lar belirsizlik ve beklentilerle kurumlara dikkat çekmekte, Radikal okul ise, üretim ve finansal krizleri dikkate almaktadır. Ancak PK'ler kurumsalcılardan çok daha fazla örnek olay çalışmalarının ötesinde genelleme yapmak istemekte, Neo Avusturyan'ların extreme subjektivizmini ve onların devlet müdahalesi kritiğini reddetmekte, Radikal okuldan farklı olarak ta reformist olmaktadırlar.

POST KEYNESYEN OKULA ÖZET

Dünya Görüşü

Kapitalizm, evrimsel sürecin bir parçasıdır ve tüm seviyelerde (bireyden uluslararasına) gelir ve gücün bir dengesiz dağılımını oluşturan finansal birikim motifi ile karakterize edilir.
Ekonmik sürecin kompleksliğini yakalayabilecek tek bir formel teori yoktur.
Ekonomik düşünce tarihi ile çok ilişkilidir ve bu, PK paradigmanın derinlik ve genişliğini ifade etmektedir.
Paradigmalardaki artan oranlı kaymalar gerekli değildir.
Teori oluşturma süreci ve teorilerin tayini mantıksaldan daha çok sosyopsikolojik süreçlerdir.
İktisat bilimi ideolojiden ayrılamaz ve değer yargılarından arındırılmış analizler mümkün değildir.

Değerler (ideoloji)

İktisatçıların değerleri açık/kesin yapılmaladır.
Merkezin solundadırlar, İşsizlik, gelir ve güç dağılımı ve ekonomik istikrarsızlıkla (devresellik) ilgilidirler.
Bir karma ekonomide devlete güçlü bir rol yüklemektedirler.
Devrimci değil reformcudurlar. Örneğin, büyük firmalar ve finansal kurumların aşırı güçlenmesini önlemek taraftarıdırlar.

Hedefler

Politika düşünüşleri, genelde teorik düşünüşlerinin üzerine binmektedir: "sıradan insanlar için dünyayı daha iyi bir yer yapmak, daha eşitlikçi bir toplum üretmek..." düşünüşleri gibi.

Metodolojik Pratik

Gerçek bir pozitif/normatif ayrımı yoktur.
Mikro ve makro ekonomi entegredir.
Atomik analizden daha çok organik analiz geçerlidir.
İnsanlar sosyal bireylerdir.
Kesinlikçi olmayan eğilimlerle, açık, dinamik bir teorik sistem sözkonusudur.
Disiplinlerarası yaklaşım sözkonusudur.
Gerçekçidir.
Bir dizi ampirik yöntem istihdam eder.
Evrensel uygulanabilir teorilerden ziyade, özel-içerik analizler sözkonusudur.

Asıl Öz

Gerçekçilik:
— Nedensel mekanizma üzeri vurgu.
Birikim:
— Güdü konusu,
— Yeni üretim,
— Tüketicilerden ziyade firmalar anahtardır.
Piyasa ekonomilerinin istikrarsızlığının kökleri:
— Kompozisyonun temelsizliği,
— Özel ve sosyal teşviklerin uzaklaşması,
— Efektif talep başarısızlıkları.
Tarihsel zamanın önemi:
— Tersinemezlik,
— Denge analizlerinin sınırlı faydalılığı,
— Köklü belirsizlik.

Kavramlar

Efektif talep,
Gelir dağılımı,

Durgunluk olarak tarihsel zamanda denge,
Parasal fenomen olarak faiz oranı,
Üretimin paraşal teorisi,
Belirsizlik,
Mukaveleler.

Pozitif Anlamaya Vesile Olanlar (Ajanda)

Mikro ve makronun daha ileri birleşimi,
Konjonktür analizleri ve büyüme teorisinin birleşimi,
Anlaşmalar ve teknik değişmenin rolü,
Fiyatlama davranışı,
Finansal sistemin evrimi,
Farklı kurumlar ve tarihleri hesaba katan mukayeseli analiz.

Koruyucu Kemer Varsayımlar

İçsel para arzı,
Fiyat ve ücret esneksizliği,
Bireycilikten ziyade sosyal davranış.

Konular

1) Parasal üretim ekonomisi
— Kapitalizmin itici gücü finansal aktifleri biriktirme isteğidir.
2) ET prensibi
— Çıktı ve istihdamın kilit belirleyicisi TT'tir= tüketim+yatırım+kamu sektörü talebi+net dış sektör talebi.
3) TT ve TA
— Arz nihai olarak beklenen talepçe belirlenir.
4) Konjonktür dalgalanmaları
— Devresellik durumu kapitalist ekonomilerde üreticiler ve özellikle finansal yatırımcıların finansal birikim motifinden dolayı doğasal bir yapıdadır. Sermayenin maliyeti ve yatırım üzeri beklenen getiri oranının içsel ilişkililiği yoluyla üretim devresi üzerinde çok derin etkilere sahip finansal piyasalar bir devreselliğe müpteladır (radikal okul gibi).
5) Büyüme (uzun dönem dinamikler)
— Büyüme konjonktürlerin birikimidir (Neo rikardiyenler için büyüme konjonktürden bağımsızdır) PK'ler, kâr oranı, yatırım planlaması, tasarruf davranışı ve teknolojik değişme arasındaki ilişkiyi teşhir etmektedirler.
6) Sanayi yapısı ve fiyatlama davranışı
— Üretimin yüksek bir oranı oligopol piyasalarındadır.
— Fiyat=Mark-up üretim maliyetleri.
— Mark-up fiyatlama monopolcü derecelerce etkilenir ve devresel olabilir.
— Talep üretimin otonomu değildir.

7) Üretim faktörleri
— Piyasalar baskın olarak tam rekabetçi değlidir.
— Faktörler faktör fiyatlarından daha çok beklenen TT'ye cevap vermektedir.
— Faktrölerin getirileri bir gelir paylaşımı mücadelesinin sonucudur (enflasyonist).
8) Para
— Para belirsizliğin barınağıdır.
— Para arzı içseldir.
9) Politika
— Karma bir ekonomide devlete güçlü bir rol önerilir: özellikle özel sektör yatırımlarını arttıracak, TT'i genişletecek işsizliği azaltacak devlet harcamaları önerilir.
— Enflasyonla mücadele uzun dönem gelirler politikası önerilir.
— İstikrarlı bir finansal çerçeve ve böylece istikrarsızlığa (devreselliğe) karşı koymak için para politikası önerilir.

Kanıt

Anket kanıtı, tarihsel kanıt, stilize gerçekler, ekonometrik testler.

Sonuçlar (Örnekler)

Stagflasyon, modern kurumların evrimi ile birlikte mikro ve makro ekonomi tarafından açıklanabilir.

Kapitalıist ekonomiler;
— Doğasında istikrarsızdır,
— Tam kapasiteden daha aşağıda faaliyet gösterme eğilimindedirler.
— Gelir paylaşımı mücadelesinden dolayı enflasyonist eğilimlere sahiptir.